

Predmet: Primena Sporazuma o slobodnoj trgovini sa državama EFTA u trgovinskim odnosima između Republike Srbije i Islanda

Članom 44. Sporazuma o slobodnoj trgovini između Republike Srbije i država EFTA ("Službeni glasnik RS-Međunarodni ugovori" br. 06/10, u daljem tekstu Sporazum) u stavu 3. propisano je da Sporazum stupa na snagu prvog dana trećeg meseca nakon što Srbija i najmanje jedna država EFTA deponuju svoje instrumente ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja kod depozitara ili ga obaveste o privremenoj primeni. Instrumente ratifikacije, pored Srbije, Švajcarske i Norveške, dostavio je i Island jula meseca 2011. godine.

U skladu sa navedenim Sporazum će se u trgovinskim odnosima između Republike Srbije i Islanda primenjivati od 01.10.2011. godine.

U cilju pravilne i jednoobrazne primene Sporazuma, Uprava carina je izdala objašnjenje br. **148-07-483-01-236/2010 od 27.09.2010. godine**, koje se odnosi na primenu svih odredaba Sporazuma. Shodno tome, u preferencijalnim trgovinskim odnosima prema Sporazumu sa državama EFTA između Srbije i Islanda, primenjivaće se sva objašnjenja data u navedenom aktu, uz uvažavanje sledećih dopuna i izmena istog:

11. KONCESIJE SRBIJE

Sporazumom su predviđene koncesije koje u međusobnoj trgovini ugovorne strane daju jedna drugoj. **Koncesije se primenjuju isključivo na proizvode sa preferencijalnim poreklom**, u skladu sa odredbama Protokola o poreklu.

Koncesije Republike Srbije regulisane su sledećim odredbama Sporazuma:

- **Član 8. i Aneks III** Sporazuma - Koncesije Srbije na industrijske proizvode poreklom iz država EFTA;
- **Aneks II tabele 1 i 3** - Koncesije Srbije na ribe i morske proizvode poreklom iz država EFTA;
- **Protokol A tabela 2** – Koncesije Srbije na prerađene poljoprivredne proizvode poreklom iz država EFTA;
- **Aneks I Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Islanda i član 2. Sporazuma** - Koncesije Srbije na poljoprivredne proizvode poreklom iz Islanda

12. POPUNJAVANJE CARINSKE DEKLARACIJE

12.1 Uvoz - šifre u rubrici 36 JCI

Prilikom korišćenja preferencijala za proizvode poreklom iz država EFTA/Islanda, u rubriku 36 Jedinostvene carinske isprave upisuju se sledeće šifra:

Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Glavama 25 do 97 Carinske tarife, za koje su ukinute sve carine na uvoz (osim proizvoda navedenih u Aneksu III (liste A,B,V), u smislu člana 6. stav 1(a)), na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF0IF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Aneksom III (<i>lista A</i>) na koje se primenjuje postepeno ukidanje carinskih stopa zaključno sa 01.01.2011. godine, na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF3AF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Aneksom III (<i>lista B</i>) na koje se primenjuje postepeno ukidanje carinskih stopa zaključno sa 01.01.2013. godine, na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF3BF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Aneksom III (<i>lista V</i>) na koje se primenjuje postepeno ukidanje carinskih stopa zaključno sa 01.01.2014. godine, na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF3VF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA – prerađeni poljoprivredni proizvodi u smislu člana 6. stav 1(b) Sporazuma, obuhvaćeni tabelom 2 Protokola A, na koje se primenjuju snižene carinske stope	EFPAF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA – riba i ostali morski proizvodi , u smislu člana 6. stav 1(v) Sporazuma, obuhvaćeni tabelama 1 i 3 Aneksa II, za koje je carina ukinuta ili se primenjuje snižena carinska stopa	EFA2F
Sporazum o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Islanda - poljoprivredni proizvodi obuhvaćeni Aneksom I Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Islanda, na koje se primenjuju carinske koncesije (propisana sniženja carina), na osnovu člana 2. Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Islanda	IS11F

**EFEKTI PRIMENE SPORAZUMA
U USLOVIMA POSTOJEĆE PREFERENCIJALNE TRGOVINE**

- Od 01.10.2010. godine Sporazum se primenjuje između Srbije i Švajcarske/Lihtenštajna, od 01.06.2011. godine između Srbije i Norveške, a od 01.10.2011. godine između Srbije i Islanda;

- Kumulacija porekla trenutno je moguća između Srbije, Švajcarske/Lihtenštajn i Norveške, počev od 01.06.2011. godine (akt UC br. 148-07-483-01-236/5/10)
- Usled odsustva identičnih Protokola o poreklu robe, nije moguća kumulacija porekla sa evropskim materijalima kada se radi o preferencijalnom izvozu u Švajcarsku/Lihtenštajn, Norvešku i Island, i obrnuto;
- U ovom trenutku Albanija i Makedonija (CEFTA zemlje) jesu potencijalni partneri za primenu kumulacije sa zamljama EFTA, tako da će tek nakon dogovora o datumu početka primene i objavljivanju matrice, dijagonalna kumulacije između zemalja u pitanju biti moguća, o čemu ćete biti blagovremeno obavešteni.

Akt UC br. **148-07-483-01-236/7/2010** od 28.09.2011. godine

Predmet: Primena Sporazuma o slobodnoj trgovini sa državama EFTA u trgovinskim odnosima između Republike Srbije i Kraljevine Norveške

Članom 44. Sporazuma o slobodnoj trgovini između Republike Srbije i država EFTA ("Službeni glasnik RS-Međunarodni ugovori" br. 06/10, u daljem tekstu Sporazum) u stavu 3. propisano je da Sporazum stupa na snagu prvog dana trećeg meseca nakon što Srbija i najmanje jedna država EFTA deponuju svoje instrumente ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja kod depozitara ili ga obaveste o privremenoj primeni. Instrumente ratifikacije, pored Srbije i Švajcarske, dostavila je i Kraljevina Norveška u martu 2011. godine.

U skladu sa navedenim Sporazum će se u trgovinskim odnosima između Republike Srbije i Kraljevine Norveške primenjivati od 01.06.2011. godine.

U cilju pravilne i jednoobrazne primene Sporazuma, Uprava carina je izdala objašnjenje br. **148-07-483-01-236/2010 od 27.09.2010. godine**, koje se odnosi na primenu svih odredaba Sporazuma. Shodno tome, u preferencijalnim trgovinskim odnosima prema Sporazumu sa državama EFTA između Srbije i Norveške, primenjivaće se sva objašnjenja data u navedenom aktu, uz uvažavanje sledećih dopuna i izmena istog:

11. KONCESIJE SRBIJE

Sporazumom su predviđene koncesije koje u međusobnoj trgovini ugovorne strane daju jedna drugoj. **Koncesije se primenjuju isključivo na proizvode sa preferencijalnim poreklom**, u skladu sa odredbama Protokola o poreklu.

Koncesije Republike Srbije regulisane su sledećim odredbama Sporazuma:

- **Član 8. i Aneks III** Sporazuma - Koncesije Srbije na industrijske proizvode poreklom iz država EFTA;
- **Aneks II tabele 1 i 3** - Koncesije Srbije na ribe i morske proizvode poreklom iz država EFTA;
- **Protokol A tabela 2** – Koncesije Srbije na prerađene poljoprivredne proizvode poreklom iz država EFTA;
- **Aneks I Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Norveške i član 2. Sporazuma** - Koncesije Srbije na poljoprivredne proizvode poreklom iz Norveške

12. POPUNJAVANJE CARINSKE DEKLARACIJE

12.1 Uvoz - šifre u rubrici 36 JCI

Prilikom korišćenja preferencijala za proizvode poreklom iz država EFTA/Norveške, u rubriku 36 Jedinствене carinske isprave upisuju se sledeće šifra:

Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Glavama 25 do 97 Carinske tarife, za koje su ukinute sve carine na uvoz (osim proizvoda navedenih u Aneksu III (liste A,B,V), u smislu člana 6. stav 1(a)), na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF0IF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Aneksom III (<i>lista A</i>) na koje se primenjuje postepeno ukidanje carinskih stopa zaključno sa 01.01.2011. godine, na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF3AF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Aneksom III (<i>lista B</i>) na koje se primenjuje postepeno ukidanje carinskih stopa zaključno sa 01.01.2013. godine, na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF3BF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Aneksom III (<i>lista V</i>) na koje se primenjuje postepeno ukidanje carinskih stopa zaključno sa 01.01.2014. godine, na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF3VF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA – prerađeni poljoprivredni proizvodi u smislu člana 6. stav 1(b) Sporazuma, obuhvaćeni tabelom 2 Protokola A, na koje se primenjuju snižene carinske stope	EFPAF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA – riba i ostali morski proizvodi , u smislu člana 6. stav 1(v) Sporazuma, obuhvaćeni tabelama 1 i 3 Aneksa II, za koje je carina ukinuta ili se primenjuje snižena carinska stopa	EFA2F
Sporazum o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Norveške - poljoprivredni proizvodi obuhvaćeni Aneksom I Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Norveške, na koje se primenjuju carinske koncesije (propisana sniženja carina), na osnovu člana 2. Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Norveške	NO11F

**EFEKTI PRIMENE SPORAZUMA
U USLOVIMA POSTOJEĆE PREFERENCIJALNE TRGOVINE**

- Od 01.10.2010. godine Sporazum se primenjuje između Srbije i Švajcarske/Lihtenštajna;
- Od 01.06.2011. godine Sporazum će se primenjivati između Srbije i Norveške;

- Zbog odsustva identičnih Protokola o poreklu robe, nije moguća kumulacija porekla sa evropskim materijalima kada se radi o preferencijalnom izvozu u Švajcarsku/Lihtenštajn i Norvešku, i obrnuto;
- U ovom trenutku Albanija i Makedonija kao zemlje CEFTA regiona koje su uključene u pojam potencijalnih "partnera" u Sporazumima sa državama EFTA, imaju identične Protokole o poreklu, ali do objavljivanja datuma za početak primene, dijagonalna kumulacije između zemalja u pitanju neće biti moguća.

Akt UC br 148-07-483-01-236/2/2010 od 30.05.2011. godine.

Predmet: Primena Sporazuma o slobodnoj trgovini između Republike Srbije i država evropskog udruženja slobodne trgovine – EFTA (Švajcarska Konfederacija, Kneževina Lihtenštajn, Kraljevina Norveška, Island)

Dana 17. decembra 2009. godine u Ženevi potpisan je Sporazum o slobodnoj trgovini između Republike Srbije i država EFTA (u daljem tekstu: Sporazum).

Članom 44. Sporazuma (stupanje na snagu) u stavu 3. propisano je da Sporazum stupa na snagu prvog dana trećeg meseca nakon što Srbija i najmanje jedna država EFTA deponuju svoje instrumente ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja kod depozitara ili ga obaveste o privremenoj primeni. Instrumente ratifikacije dostavile su depozitaru (Vladi Norveške) Republika Srbija i Švajcarska Konfederacija.

U skladu sa navedenim Sporazum se u trgovinskim odnosima između Republike Srbije i Švajcarske Konfederacije/Kneževine Lihtenštajn primenjuje od 01.10.2010. godine.

U cilju pravilne i jednoobrazne primene Sporazuma, Uprava carina izdaje sledeće objašnjenje.

1. TRGOVINA ROBAMA

Sporazum se odnosi na trgovinu proizvodima između Republike Srbije i država EFTA. Između ostalog to znači da se, bez obzira na potencijalnu mogućnost kumulacije porekla sa trećim zemljama ili teritorijama, pravila o poreklu robe propisana Protokolom B Sporazuma, isključivo primenjuju na proizvode koji se izvoze iz Republike Srbije u države EFTA, odnosno iz država EFTA u Republiku Srbiju.

Specifičnost ovog Sporazuma je u tome što je Srbija pojedinačno zaključila sa svakom državom EFTA (Švajcarska uključujući Lihtenštajn, Norveška i Island) posebne bilateralne sporazume o trgovini poljoprivrednim proizvodima, koji čine sastavni deo Sporazuma o slobodnoj trgovini kojim se uspostavlja zona slobodne trgovine između Srbije i država EFTA.

2. PRAVILA O POREKLU ROBE

Pravila o poreklu robe sadržana su u Protokolu B uz Sporazum (Protokol - definicija pojma "proizvodi sa poreklom" i metode administrativne saradnje, u daljem tekstu: Protokol o poreklu, odnosno Protokol).

3. STICANJE SRPSKOG POREKLA

Proizvod stiče poreklo Srbije ukoliko je u potpunosti dobijen u Srbiji (član 2. stav 2. tačka (a)) ili je dovoljno obrađen ili prerađen u Srbiji (član 2. stav 2. tačka (b)).

Potpuno dobijeni proizvodi iz člana 2. stav 2. tačka (a) taksativno su nabrojani u članu 5. Protokola.

Dovoljno obrađenim ili prerađenim proizvodima, pomenutim u članu 2. stav 2. tačka (b), smatraju se proizvodi koji ispunjavaju uslove iz člana 6. Protokola. Radi se o proizvodima koji nisu u potpunosti dobijeni, ali ispunjavaju uslov iz Liste obrade ili prerade iz Priloga 2 Protokola,

pri čemu se podrazumeva da su operacije izvršene u Srbiji veće od nedovoljnih postupaka obrade ili prerade („minimalni postupci”), navedenih u članu 7. Protokola.

NAPOMENA:

Lista nedovoljnih postupaka obrade ili prerade ("minimalni postupci") data je u članu 7. Protokola¹.

4. KUMULACIJA POREKLA

Član 3. Protokola uređuje pitanje kumulacije porekla u državama EFTA, a član 4. Protokola kumulaciju porekla u Republici Srbiji.

Kumulacija porekla znači da se proizvodi poreklom iz bilo koje zemlje ili teritorije sa kojom je moguća kumulacija porekla (u daljem tekstu "partneri"), mogu smatrati **proizvodima sa poreklom**. Termin "partner" nema nikakvo pravno značenje već se koristi u ovom tekstu radi jasnijeg razumevanje odredbi Protokola.

Prema odredbama člana 4. Protokola, potencijalni "partneri" Srbije čije poreklo proizvoda (materijala i robe) može da se kumulira (sabira) ili zadržava u svrhu izvoza u države EFTA sa preferencijalnim statusom su: Island, Norveška, Švajcarska (uključujući Lihtenštajn koji čine carinsku uniju), Turska ili Evropska zajednica, u smislu stava 1.; druge zemlje ili teritorije koje su uključene ili povezane u Proces stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji, u smislu stava 2., i Farska Ostrva ili bilo koja zemlja koja je uključena u Evro-Mediteransko partnerstvo, na osnovu Barselonske deklaracije usvojene na Evro-Mediteranskoj konferenciji održanoj 27. i 28. novembra 1995. godine,² osim Turske, u smislu stava 3. istog člana 4. Protokola

Koji od potencijalnih "partnera", u kojem obimu i od kada će primenjivati kumulaciju porekla, zavisi od ispunjenosti uslova iz člana 4. stav 6. Protokola o poreklu.

Dijagonalna kumulacija porekla koja je primenljiva između Strana Ugovornica CEFTA Sporazuma, Evropske zajednice, Turske i država EFTA, izgleda prema tabeli koja je data u prilogu 1. ovog akta.

Dijagonalna kumulacija porekla robe između Strana Ugovornica CEFTA Sporazuma i država EFTA, izgleda prema tabeli koja sledi:

	RS Srbija	HR Hrvatska	MK Makedonija	AL Albanija	CH/LI Švajcarska	NO Norveška	IS Island
RS		24.10.2007.	24.10.2007.	24.10.2007.	01.10.2010.		
HR	24.10.2007.		22.08.2007.	22.08.2007.			
MK	24.10.2007.	22.08.2007.		26.07.2007.			
AL	24.10.2007.	22.08.2007.	26.07.2007.				
CH/LI	01.10.2010.					01.08.2005.	01.08.2005.
NO					01.08.2005.		01.08.2005.
IS					01.08.2005.	01.08.2005.	

Napomene uz tabelu: zemlje/teritorije Ugovornice CEFTA Sporazuma koje nisu navedene u tabeli (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Moldavija i UNMIK/Kosovo) u ovom trenutku nemaju zaključene sporazume sa državama EFTA. Da bi se primenila dijagonalna kumulacija potrebno je da su datumi primene upisani u svim poljima gde se ukrštaju zemlje/teritorije koje učestvuju u sticanju statusa robe sa poreklom i zemlje/teritorije odredišta.

¹ Za razliku od odredbi Prelaznog sporazuma i Sporazuma sa Republikom Turskom, mešanje šećera sa bilo kojim drugim materijalom nije posebno navedeno kao nedovoljan postupak.

² Spisak zemalja ili teritorija koje su uključene u Evro-Mediteransko partnerstvo nalazi se u Prilogu 5 Protokola B.

Za razliku od Prelaznog sporazuma i Sporazuma sa Republikom Turskom nema liste proizvoda sa visokim sadržajem šećera koji su isključeni iz kumulacije porekla.

Kumulacija porekla u kojoj učestvuje i Srbija (kao zemlja destinacije ili zemlja koja učestvuje u sticanju statusa robe sa poreklom) biće moguća tek nakon objavljivanja obaveštenja o ispunjenosti uslova za dogovoreni datum primene kumulacije, u Srbiji i u državama EFTA (sada Švajcarskoj/Lihtenštajnu), o čemu će carinarnice biti obavешtene.

5. POSTUPAK UTVRĐIVANJA PREFERENCIJALNOG POREKLA ROBE U REPUBLICI SRBIJI

Postupak utvrđivanja preferencijalnog porekla proizvoda predstavlja proceduru koja u obzir uzima odredbe člana 1-11. Protokola o poreklu.

5.1 Rezultat postupka utvrđivanja porekla robe

Kao rezultat sprovedenog postupka utvrđivanja porekla proizvoda koji se iz Republike Srbije izvozi u države EFTA, moguće su sledeće situacije:

- a) proizvod ima poreklo Srbije;
- b) proizvod ima poreklo "partnera";
- v) proizvod je bez porekla.

5.2 Proizvodi koji prilikom izvoza imaju poreklo Srbije

U skladu sa odredbama Protokola, prilikom izvoza iz Republike Srbije u države EFTA, proizvod može imati poreklo Srbije ukoliko je:

- a) u potpunosti dobijen (član 5. Protokola);
- b) dovoljno obrađen ili preraden (član 6. Protokola), odnosno ispunjava uslove iz Liste obrade ili prerade iz Priloga 2 Protokola, pri čemu:
  - ❖ obrada ili prerada izvršena u Srbiji veća je od nedovoljnih postupaka obrade ili prerade ("minimalni postupci"), navedenih u članu 7. Protokola; **ili**
  - ❖ u Srbiji su na proizvodu izvršene samo operacije koje se smatraju nedovoljnim postupcima obrade ili prerade iz člana 7. Protokola, ali je **dodata vrednost** u Srbiji veća od vrednosti korišćenih materijala sa poreklom bilo kog "partnera" (član 4. stav 4. Protokola)

5.3 Proizvodi koji prilikom izvoza imaju poreklo "partnera"

U skladu sa odredbama Protokola, prilikom izvoza iz Republike Srbije u države EFTA, proizvod može imati poreklo "partnera" u sledećim slučajevima:

1. proizvod sa poreklom "partnera" koji u Srbiji nije bio predmet obrade ili prerade, zadržava svoje poreklo (član 4. stav 5. Protokola);
2. na proizvodu u Srbiji nisu izvršene operacije koje premašuju nedovoljne postupke obrade ili prerade iz člana 7. Protokola i dodata vrednost u Srbiji nije veća od vrednosti korišćenih materijala sa poreklom, tako da proizvod stiče poreklo onog

"partnera" čiji materijal sa poreklom učestvuje u proizvodnju sa najvećom vrednošću (član 4. stav 4. Protokola).

Za proizvode za koje se utvrdi poreklo "partnera" i koji ispunjavaju ostale uslove iz Protokola o poreklu, može se izdati dokaz o poreklu u skladu sa propisanim formama.

5.4 Proizvodi koji prilikom izvoza nemaju poreklo

Za proizvode za koje se prilikom izvoza utvrdi da imaju poreklo treće zemlje, ili se, na osnovu prezentovane dokumentacije, ne može utvrditi poreklo Srbije ili zemlje/teritorije "partnera" (proizvod nepoznatog porekla) neće se izdati dokaz o poreklu.

6. DOKAZI O POREKLU

Sporazum o slobodnoj trgovini sa državama EFTA predviđa sledeće vrste dokaza o poreklu: uverenje o kretanju robe EUR.1, uverenje o kretanju robe EUR-MED, izjava na fakturi i izjava na fakturi EUR-MED. Svi dokumenti mogu se koristiti kao dokaz o poreklu, a odgovarajuće odredbe Protokola definišu kriterijume za upotrebu svakog od njih.

6.1 Uverenje o kretanju robe EUR.1

Uverenje o kretanju robe EUR.1 propisano je u Prilogu 3a Protokola o poreklu, i ima istu formu i sadržinu kao i sertifikat EUR.1 koji je određen i koristi se za potrebe Prelaznog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima sa Evropskom zajednicom. Uverenje o kretanju robe EUR.1 izdaće se u sledećim slučajevima:

- (a) ukoliko se proizvodi o kojima je reč mogu smatrati proizvodima sa poreklom iz Srbije, iz države EFTA ili iz neke od zemalja navedenih u članu 3. stav 1. i članu 4. stav 1. sa kojima je moguća kumulacija porekla, **bez primene kumulacije** sa materijalima poreklom iz neke od zemalja navedenih u čl. 3. st. 2. i 3. i čl. 4. st. 2. i 3. i ako ispunjavaju druge uslove iz ovog protokola; ili
- (b) ukoliko se proizvodi o kojima je reč mogu smatrati proizvodima sa poreklom iz neke od zemalja navedenih u čl. 3. st. 2. i 3. i čl. 4. st. 2. i 3. sa kojima je moguća kumulacija porekla, **bez primene kumulacije** sa materijalima poreklom iz neke od zemalja navedenih u čl. 3. i 4. i ako ispunjavaju druge uslove iz ovog protokola, pod uslovom da je u zemlji porekla bilo izdato uverenje o kretanju robe EUR-MED ili sačinjena izjava na fakturi EUR-MED.

6.2 Uverenje o kretanju robe EUR-MED

Uverenje o kretanju robe EUR-MED propisano je u Prilogu 3b Protokola o poreklu, i ima istu sadržinu kao sertifikat EUR.1, s tim što se, kao i kod CEFTA sertifikata, u rubriku 7. obavezno unosi naznaka o tome da li je primenjena kumulacija porekla, i ako jeste sa kojim zemljama odnosno teritorijama. Uverenje o kretanju robe EUR-MED izdaće se ako se proizvodi o kojima je reč mogu smatrati proizvodima sa poreklom iz Srbije, iz države EFTA ili iz neke od

zemalja navedenih u čl. 3. i 4. sa kojima je moguća kumulacija porekla, ukoliko ispunjavaju druge uslove iz ovog protokola i:

- (a) **kumulacija je bila primenjena** sa materijalima poreklom iz neke od zemalja navedenih u čl. 3. st. 2. i 3. i čl. 4. st. 2. i 3;
- (b) **proizvodi će biti korišćeni, uz primenu kumulacije**, kao materijali za izradu proizvoda za izvoz u neku od zemalja navedenih u čl. 3. st. 2. i 3. i čl. 4. st. 2. i 3;
- ili
- (v) proizvodi će iz određene zemlje, bez ikakve obrade ili prerade, biti izvezeni u neku od zemalja navedenih u čl. 3. st. 2. i 3. i čl. 4. st. 2. i 3.

Shodno navedenim odredbama carinarnice su dužne da prilikom svakog izvoza robe sa poreklom u države EFTA, pored ostalog utvrde ispunjenost uslova za izdavanje traženog dokaza o poreklu, naročito polazeći od toga da li predmetna roba stiče poreklo Srbije ili "partnera" na osnovu kumulacije ili bez primene kumulacije porekla.

6.3 Izjava na fakturi

Članom 22. Protokola definisani su uslovi za sačinjavanje izjave na fakturi, kao i osnovni elementi koje ona mora da sadržava.

Tekst izjave na fakturi mora da odgovara onome koji je dat u Prilogu 4a Protokola i može da bude u bilo kojoj jezičnoj verziji datoj u navedenom prilogu.

Izjava na fakturi predviđa i sledeće podatke:

.....
(Mesto i datum)

.....
(Potpis izvoznika, dodatno mora biti čitko navedeno ime lica koje je izjavu potpisalo)

Podaci o mestu i datumu mogu se ispustiti ako su sadržani u samom dokumentu na kome je data izjava na fakturi.

Takođe, u slučajevima kada se ne zahteva potpis izvoznika, izuzeće potpisa se takođe odnosi na navođenje imena potpisnika. U skladu sa članom 22. stav 7. Protokola, ovlašćeni izvoznik ne mora potpisivati takve izjave pod uslovom da se pred carinskim organima Strane ugovornice - izvoznice pismeno obaveže da preuzima punu odgovornost za svaku izjavu na fakturi koja ga identifikuje, kao da ju je sam svojeručno potpisao. Dakle, u slučaju ovlašćenog izvoznika, u zavisnosti od toga da li je carinskim organima pružio pismenu obavezu ili ne, proizaći će i njegova obaveza u vezi potpisivanja i navođenja imena lica koje je izjavu potpisalo. Izjava na fakturi može da bude sačinjena u sledećim slučajevima:

(a) ukoliko se proizvodi o kojima je reč mogu smatrati proizvodima sa poreklom iz Srbije, iz države EFTA ili iz neke od zemalja navedenih u članu 3. stav 1. i članu 4. stav 1. sa kojima je moguća kumulacija porekla, **bez primene kumulacije** sa materijalima poreklom iz neke od zemalja navedenih u čl. 3. st. 2. i 3. i čl. 4. st. 2. i 3. i ako ispunjavaju druge uslove iz ovog protokola; ili

(b) ukoliko se proizvodi o kojima je reč mogu smatrati proizvodima sa poreklom iz neke od zemalja navedenih u čl. 3. st. 2. i 3. i čl. 4. st. 2. i 3. sa kojima je moguća kumulacija porekla, **bez primene kumulacije** sa materijalima poreklom iz neke od zemalja navedenih u čl. 3. i 4. i ako ispunjavaju druge uslove iz ovog protokola, pod uslovom da je u zemlji porekla bilo izdato uverenje o kretanju robe EUR-MED ili sačinjena izjava na fakturi EUR-MED.

6.4 Izjava na fakturi EUR-MED

Tekst izjave na fakturi EUR-MED mora da odgovara onome koji je dat u Prilogu 4b Protokola i može da bude u bilo kojoj jezičnoj verziji datoj u navedenom Prilogu. Kao i uverenje o kretanju EUR-MED i izjava na fakturi EUR-MED obavezno sadrži naznaku na engleskom jeziku o tome da li je primenjena kumulacija porekla, i ako jeste sa kojom zemljom odnosno teritorijom. U svemu ostalom izjava na fakturi EUR-MED se ne razlikuje od izjave na fakturi iz tačke 6.3 pa se na nju primenjuju sva objašnjenja iz tačke 6.3. Izjava na fakturi EUR-MED može da bude sačinjena ako se proizvodi o kojima je reč mogu smatrati proizvodima sa poreklom iz Srbije, iz države EFTA ili iz neke od zemalja navedenih u čl. 3. i 4. sa kojima je moguća kumulacija porekla, ukoliko ispunjavaju druge uslove iz ovog protokola i:

- (a) **kumulacija je bila primenjena** sa materijalima poreklom iz neke od zemalja navedenih u čl. 3. st. 2. i 3. i čl. 4. st. 2. i 3;
- (b) **proizvodi će biti korišćeni, uz primenu kumulacije**, kao materijali za izradu proizvoda za izvoz u neku od zemalja navedenih u čl. 3. st. 2. i 3. i čl. 4. st. 2. i 3;
- ili
- (v) proizvodi će iz određene zemlje, bez ikakve obrade ili prerade, biti izvezeni u neku od zemalja navedenih u čl. 3. st. 2. i 3. i čl. 4. st. 2. i 3.

7. DIREKTNI TRANSPORT

Pored utvrđene činjenice o poreklu robe, za izdavanje, odnosno prihvatanje dokaza o poreklu u cilju primene preferencijala nužno je da bude ispunjen uslov direktnog transporta.

U tom cilju, carinarnice su dužne da dosledno primenjuju odredbe člana 13. Protokola.

8. ZABRANA POVRAĆAJA ILI OSLOBODENJA OD CARINE

Pojam "povraćaj" iz člana 15. Protokola odnosi se na odustajanje od prava na oslobođenje ili na povraćaj dažbina za materijale bez porekla, korišćene u izradi finalnog proizvoda za koji se izdaje dokaz o poreklu.

Na zahtev carinskih organa izvoznik je dužan da dokaže da su na korišćene materijale bez porekla plaćene carina i dažbine istovetnog učinka.

U cilju doslednog sprovođenja odredbi člana 15. Protokola, prilikom izvoznog carinjenja pošiljki koje prati dokaz o poreklu, od izvoznika će biti zatražen dokaz o tome da je na **materijale bez porekla** korišćene u izradi finalnog proizvoda plaćena carina i druge uvozne dažbine. Ukoliko su korišćeni **materijali bez porekla** koji su bili uvezeni kroz postupak aktivnog oplemenjivanja u sistemu odlaganja, izvoznik će kroz izvoznju carinsku ispravu izvršiti obračun dažbina.

Ukoliko se tokom izvoznog postupka utvrdi da nisu ispunjeni uslovi iz člana 15. Protokola, carinski organi neće izdati dokaz o poreklu robe.

Materijali bez porekla koji su stavljeni u slobodan promet primenom Sporazuma o slobodnoj trgovini sa nekom trećom zemljom (npr. Sporazum sa Ruskom Federacijom ili Belorusijom), a zatim korišćeni u izradi finalnog proizvoda koji se izvozi u države EFTA, smatraju se materijalima bez porekla, ali ne podležu odredbama člana 15. Protokola.

9. IZVOZ UZ IZDAVANJE SERTIFIKATA ILI UZ SAČINJAVANJE IZJAVE NA FAKTURI

9.1 Izvoz sa sertifikatom EUR.1 ili EUR-MED

Uverenje o kretanju robe EUR.1 ili EUR-MED može se overiti samo ukoliko su ispunjeni svi sledeći uslovi:

- 1) da se radi o proizvodima koji imaju preferencijalno poreklo Republike Srbije ili nekog od "partnera", u skladu sa odredbama Protokola,
- 2) da je ispunjen uslov direktne isporuke,
- 3) da su na materijale bez porekla koji su korišćeni u izradi finalnog proizvoda plaćeni carina i druge uvozne dažbine, u skladu sa odredbama člana 15. Protokola,
- 4) da je set obrazaca uverenja EUR.1 ili EUR-MED popunjen na korektan način
- 5) da su uz zahtev za izdavanje sertifikata EUR.1 ili EUR-MED priložena sva dokumenta potrebna za dokazivanje preferencijalnog porekla i dokumenta koja opravdavaju izdavanje traženog dokaza o poreklu.

Za izvoz proizvoda u države EFTA koristiće se obrasci sertifikata EUR.1 koje izdaje i štampa JP "Službeni glasnik RS" iz Beograda, i koji na poleđini svakog primerka (original, zahtev i kopija) u setu obrasca EUR.1 (pored podataka o izdavaču i štamparu) imaju napomenu „Na osnovu ovlašćenja direktora Uprave carina Srbije, br. 148-07-483-00-406/2009”, i obrasci sertifikata EUR-MED koji na poleđini svakog primerka imaju napomenu „Na osnovu ovlašćenja direktora Uprave carina Srbije, br. 148-01-012-02-55/2010”.

Popunjavanje sertifikata EUR.1 vršiće se na identičan način kao i do sada. Sertifikat EUR-MED popunjavaće se dodatno u rubrici 7. odgovarajućom napomenom (CUMULATION APPLIED WITH/ NO CUMULATION APPLIED).

Pečati za overavanje sertifikata

Uverenja o kretanju robe EUR.1 i EUR-MED koja se prilikom izvoza u države EFTA izdaju radi primene Sporazuma o slobodnoj trgovini (preferencijalnog režima), **overavaju se**

posebnim pečatom Uprave carina Srbije, koji može da se koristi **samo** za svrhe overe uverenja o poreklu. Sve carinske ispostave koje su ovlašćene za izdavanje uverenja zadužene su sa odgovarajućim pečatima namenjenim za te svrhe.

9.2 Izvoz uz prilaganje izjava na fakturi

U cilju otklanjanja mogućnosti pokušaja izigravanja odredbi Sporazuma, u slučajevima kada se izvoze proizvodi uz prilaganje izjave na fakturi ili izjave na fakturi EUR-MED, carinska ispostava će na odgovarajući način (shodno) primeniti uslove navedene u stavu 1), 2), 3) i 5) tačke 9.1.

10. KONCESIJE SRBIJE

Sporazumom su predviđene koncesije koje u međusobnoj trgovini ugovorne strane daju jedna drugoj. **Koncesije se primenjuju isključivo na proizvode sa preferencijalnim poreklom**, u skladu sa odredbama Protokola o poreklu.

Koncesije Republike Srbije regulisane su sledećim odredbama Sporazuma:

- **Član 8. i Aneks III** Sporazuma - Koncesije Srbije na industrijske proizvode poreklom iz država EFTA;
- **Aneks II** **tabele 1 i 3** - Koncesije Srbije na ribe i morske proizvode poreklom iz država EFTA;
- **Protokol A** **tabela 2** – Koncesije Srbije na prerađene poljoprivredne proizvode poreklom iz država EFTA;
- **Aneks I Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Švajcarske/Lihtenštajna i član 2. Sporazuma** – Koncesije Srbije na poljoprivredne proizvode poreklom iz Švajcarske/Lihtenštajna;
- **Aneks I Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Islanda i član 2. Sporazuma** - Koncesije Srbije na poljoprivredne proizvode poreklom iz Islanda;
- **Aneks I Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Norveške i član 2. Sporazuma** - Koncesije Srbije na poljoprivredne proizvode poreklom iz Norveške;

11. POPUNJAVANJE CARINSKE DEKLARACIJE

11.1 Uvoz - šifre u rubrici 36 JCI

Prilikom korišćenja preferencijala za proizvode poreklom iz država EFTA (Švajcarske/Lihtenštajna), u rubriku 36 Jedinstvene carinske isprave upisuju se sledeće šifre:

Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Glavama 25 do 97 Carinske tarife, za koje su ukinute sve carine na uvoz (osim proizvoda navedenih u Aneksu III (liste A,B,V), u smislu člana 6. stav 1(a)), na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF0IF
--	-------

Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Aneksom III (<i>lista A</i>) na koje se primenjuje postepeno ukidanje carinskih stopa zaključno sa 01.01.2011. godine, na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF3AF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Aneksom III (<i>lista B</i>) na koje se primenjuje postepeno ukidanje carinskih stopa zaključno sa 01.01.2013. godine, na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF3BF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA - industrijski proizvodi obuhvaćeni Aneksom III (<i>lista V</i>) na koje se primenjuje postepeno ukidanje carinskih stopa zaključno sa 01.01.2014. godine, na osnovu člana 8. stav 1. Sporazuma	EF3VF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA – prerađeni poljoprivredni proizvodi u smislu člana 6. stav 1(b) Sporazuma, obuhvaćeni tabelom 2 Protokola A, na koje se primenjuju snižene carinske stope	EFPAF
Trgovinski Sporazum između Srbije i država EFTA – riba i ostali morski proizvodi , u smislu člana 6. stav 1(v) Sporazuma, obuhvaćeni tabelama 1 i 3 Aneksa II, za koje je carina ukinuta ili se primenjuje snižena carinska stopa	EFA2F
Sporazum o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Švajcarske/Lihtenštajna - poljoprivredni proizvodi obuhvaćeni Aneksom I Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Švajcarske, na koje se primenjuju carinske koncesije (propisana sniženja carina), na osnovu člana 2. Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Švajcarske	CH11F
Sporazum o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Švajcarske/Lihtenštajna - poljoprivredni proizvodi obuhvaćeni Aneksom I Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Švajcarske, na koje se primenjuju carinske koncesije (propisana sniženja carina) u okviru odobrenih kvota , na osnovu člana 2. Sporazuma o poljoprivrednim proizvodima između Srbije i Švajcarske. Iscrpljenjem kvota naplaćuju se dažbine u punom iznosu.	CH12F

11.2 Popunjavanje rubrike 44 JCI

Radi primene Sporazuma, prilikom uvoza ili izvoza robe, u rubriku 44 Jedinstvene carinske isprave i u ISCS neophodno je uneti šifru dokaza o poreklu i njegov serijski broj, kako sledi:

Opis	Šifra u 44/1	Šifra u 44/2
Uverenje o kretanju robe EUR.1	U01	-
Izjava izvoznika na fakturi	U03	-
Uverenje o kretanju robe EUR-MED	U13	-
Izjava na fakturi EUR-MED	U14	-
Izjava ovlašćenog izvoznika na fakturi	U04	Broj carinskog ovlašćenja

11.3 Popunjavanje rubrike 17 u izvoznoj JCI

Prilikom izvoznog carinjenja robe, koju prati dokaz o poreklu, neophodno je da zemlja odredišta u rubrici 17 JCI bude neka od država EFTA.

Nezavisno od navedenog, nadležna carinska ispostava dužna je da proveri da li je ispunjen uslov direktnog transporta, kako je navedeno u tački 7. ovog akta.

12. KONTROLE U POSTUPKU CARINJENJA

12.1 Svrstavanje robe

Prilikom carinjenja proizvoda uz primenu Sporazuma potrebno je posebnu pažnju posvetiti ispravnom svrstavanju robe po Carinskoj tarifi, kako bi se osigurala korektna primena preferencijala i osigurali pouzdani statistički podaci potrebni za njegovo sprovođenje.

12.2 Poreklo robe

12.2.1 Uvozno carinjenje

Ukoliko postoji sumnja u ispravnost prezentiranih podataka, nadležna carinarnica dostaviće Upravi carina Srbije - Odeljenju za poreklo robe sporni dokaz o poreklu robe na naknadnu proveru. Pri tome, nužno je da se dostave sledeći dokumenti:

a) fotokopija dokaza o poreklu (ukoliko je to sertifikat EUR.1, obavezno kopirati i poledinu sertifikata);

b) fotokopija uvozne carinske deklaracije;

v) fotokopija fakture;

g) fotokopije drugih dokumenata, ukoliko su značajni za postojanje sumnje u ispravnost prijavljenog porekla robe;

d) ostale indikacije značajne za konkretan slučaj, a **naročito razloge** koji opravdavaju nastalu osnovanu sumnju u deklarisanu poreklo robe, ispravnost dokaza o poreklu robe ili ispunjenost ostalih uslova iz Sporazuma.

Prilikom selekcije prednost treba dati pošiljkama za koje postoji sumnja u pogledu porekla robe, posebno ukoliko su u pitanju pošiljke većih vrednosti (bez obzira da li se radi o pojedinačnim pošiljkama ili se radi o pošiljkama koje se u kontinuitetu isporučuju u većim količinama od strane određenih isporučilaca).

12.2.2 Izvozno carinjenje

Prilikom izvoznog carinjenja proizvoda uz primenu Sporazuma carinarnice su dužne da se pridržavaju objašnjenja iz ovog akta, kao i ranije izdatih objašnjenja Uprave carina koji se odnose na izdavanje preferencijalnih uverenja o poreklu robe.

12.3 Pregled robe

Carinarnice u kojima se obavlja carinjenje robe sa preferencijalnim poreklom, obavezne su da izveštaje o rezultatima sprovedene dokumentarne i fizičke kontrole pošiljki sa poreklom, dostavljaju kvartalno Upravi carina - Odeljenju za poreklo robe, sa podacima o kontrolisanim deklaracijama, vrsti robe, nazivu privrednog društva (uvoznik ili izvoznik). U izveštaju je potrebno posebnu pažnju posvetiti uočenim problemima i propustima, kao i navesti odgovarajuće predloge u cilju poboljšanja.

Postupak iz prethodnog stava primenjuje se bez obzira da li se radi o uvozu ili o izvozu.

13. NAKNADNE KONTROLE

Izgradnja sistema kontrole porekla robe i efikasno sprovođenje tih kontrola u nadležnosti su Sektora za tarifske poslove, odnosno Odeljenja za poreklo robe. Obzirom da za carinsku službu jedan od prioriteta predstavlja puna i efikasna kontrola porekla robe i primene preferencijala, sve organizacione jedinice carinske službe dužne su da, u okviru svojih nadležnosti, pravilnom i jednoobraznom sprovođenju navedenih kontrola posvete posebnu pažnju.

14. PRAĆENJE PRIMENE SPORAZUMA

U cilju pravilne i jednoobrazne primene propisa, upravnici carinarnica dužni su da osiguraju da svi nadležni carinski službenici budu upoznati sa pravnom regulativom kojom je regulisana materija u vezi trgovine u okviru Sporazuma, kao i da im ona bude na raspolaganju na carinskim ispostavama.

Carinarnice, odnosno carinske ispostave dužne su da pažljivo i savesno prate sprovođenje Sporazuma, u delokrugu svog rada kao i da o svakom većem problemu koji se pojavljuje u praktičnoj primeni Sporazuma obaveste Upravu carina Srbije - Odeljenje za poreklo robe.

15. OBRASCI UVERENJA O POREKLU

Sertifikate EUR.1 i EUR-MED koje overavaju carinski organi, a kojima se potvrđuje poreklo robe radi izvoza u države EFTA, izdaje i štampa JP „Službeni glasnik RS” iz Beograda. Shodno tome carinske ispostave mogu izvoznike, zainteresovane za nabavku setova obrazaca predmetnih uverenja, upućivati na JP „Službeni glasnik RS”.

EFEKTI PRIMENE SPORAZUMA
U USLOVIMA POSTOJEĆE PREFERENCIJALNE TRGOVINE

- Od 01.10.2010. godine Sporazum se primenjuje između Srbije i Švajcarske umesto dosadašnje Opšte šeme preferencijala (Generalised System of Preferences - GSP) na osnovu kojih je Švajcarska odobravalala preferencijale srpskoj robi;
- Do okončanja svoje nacionalne procedure ratifikacije u skladu sa članom 44. Sporazuma, Norveška nastavlja primenu Opšte šeme preferencijala (GSP sistem) na izvoz srpske robe;
- Sa prelaskom na odredbe međunarodnog sporazuma, a usled odsustva identičnih pravila o poreklu robe, neće biti moguća kumulacija porekla sa evropskim materijalima kada se radi o preferencijalnom izvozu u Švajcarsku, koja je do sada bila moguća.
- U ovom trenutku nijedna zemlja ugovornica CEFTA Sporazuma nema u primeni Sporazuma o slobodnoj trgovini sa državama EFTA koji ima identične protokole o poreklu kao Srbija, zbog čega je mogućnost kumulacija porekla sa zemljama uključenim u Proces stabilizacije i pridruživanja za sada hipotetička. Albanija ima zaključen Sporazum sa državama EFTA i Protokol o poreklu identičan sporazumu Srbije sa državama EFTA, ali isti još uvek nije na pravnoj snazi (u primeni).

Shodno svemu navedenom, u postojećim uslovima preferencijalne trgovine u primeni će biti bilateralna kumulacija porekla između Srbije i Švajcarske/Lihtenštajna i uverenje o kretanju robe EUR.1.

Akt UC br. **148-07-483-01-236/2010** od 27.09.2010. godine